




## Monumentencommissies

 In het kader van het interbestuurlijk toezicht heeft de provincie Noord-Brabant het afgelopen jaar inventariserend onderzoek gedaan naar de samenstelling van monumentencommissies en is navraag gedaan of die ook steeds wordt geconsulteerd.

### Onderzoek

Uit het onderzoek komt naar voren dat er nogal wat gemeenten in Brabant zijn, waarvan het twijfelachtig is of ze voldoen aan de criteria onafhankelijkheid en deskundigheid.

Wat betreft het aspect deskundigheid dienen met name de disciplines restauratie)architect/bouwkundige" en "waardensteller architectuurhistorie/kunsthistorie/bouwhistorie" binnen de monumentencommissie vertegenwoordigd te zijn. De gemeenten die hier (mogelijk) niet aan voldoen zijn daarover geïnformeerd en worden in de gelegenheid gesteld om – zo nodig – hun monumentencommissie op orde te brengen. In 2017 zal de provincie Noord-Brabant opnieuw hier onderzoek naar uitvoeren.

### Externe ondersteuning: deskundig en kostenbesparend

In geval de gemeente de deskundigheid van de monumentencommissie wil versterken dan wel overweegt om de monumentencommissie extern te organiseren, kan een beroep worden gedaan op Stichting Advisering Monumenten & Ruimtelijke Kwaliteit Brabant. Deze stichting maakt gebruik van deskundigen van Monumentenhuis Brabant en diverse andere onafhankelijke monumentendeskundigen.


Er zijn verschillende vormen van ondersteuning mogelijk, variërend van het fungeren als complete monumentencommissie of commissie ruimtelijke kwaliteit, het leveren van specifieke monumentendeskundigen tot het uitvoeren van een second opinion.

Door de effectieve manier van werken van deze deskundigen kan veelal ook een kostenbesparing worden gerealiseerd. Voor meer informatie:

[h.gunter@monumentenhuisbrabant.nl](mailto:h.gunter@monumentenhuisbrabant.nl)

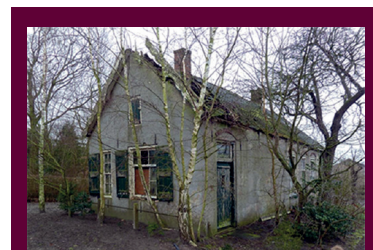


## Toezicht en handhaving bij monumenten

 Gemeenten hebben de wettelijke taak toezicht te houden op een correcte naleving van de verleende Wabo-vergunning en zo nodig handhavend op te treden. Bij monumenten is specialistische kennis vaak nodig om die taak op een goede wijze te kunnen vervullen. Het gaat dan om aspecten die in eerste instantie misschien niet zo belangrijk lijken, maar bij monumenten wel degelijk van groot belang zijn. De samenstelling van een voegmortel, het inboeten van stenen in een historische muur, partieel herstel van een 19e eeuwse raamkozijn, het (her)gebruik en de toepassing van historische materialen etc. ... juist die zaken kunnen de monumentale kwaliteiten benadrukken en zijn uit oogpunt van monumentenzorg dus essentieel.

### Meer deskundigheid nodig

Door diverse instanties, waaronder de Erfgoedinspectie en de RCE worden zorgen uitgesproken over de vereiste deskundigheid bij de gemeenten op het gebied van toezicht en handhaving bij monumenten. In geval de kennis en kunde niet aanwezig is, dient die extern te worden gehaald.



Vervallen huis Welberg; inmiddels ingestort.

### Regionale teams Monumentenhuis Brabant

Naar aanleiding van ontvangen signalen over een ondersteuningsbehoefte op het gebied van toezicht en handhaving bij monumenten heeft het Monumentenhuis Brabant er voor gezorgd dat die specifieke deskundigheid nu voor handen is. Het Monumentenhuis richt zich hierbij met name op de aspecten:

- inspectie uitvoering restauratiewerkzaamheden;
- begeleiding restauratiewerkzaamheden;
- waardenstellend onderzoek monumentale bouwdelen;
- beoordeling bouwtechnische staat monumentale bouwdelen.

Daartoe heeft het Monumentenhuis regionale teams samengesteld, bestaande uit bouwkundigen met kennis van monumenten en restauratie én waardenstellers monumentenzorg, die voor de gehele provincie inzetbaar zijn. Desgewenst kunnen gemeenten een beroep doen op deze expertise. Voor meer informatie: [e.derooijmonumentenhuisbrabant.nl](http://e.derooijmonumentenhuisbrabant.nl)



# Instandhoudingsplicht rijksmonumenten



Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Daarin is de instandhoudingsplicht voor rijksmonumenten opgenomen. Daarmee wordt beoogd dat rijksmonumenten op een zodanige manier worden onderhouden dat de instandhouding van de monumentale waarden van het rijksmonument wordt gewaarborgd.

De instandhoudingsplicht is juridisch verankerd door aan art. 11, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 toe te voegen: "Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is." Voornoemde bepaling van de Monumentenwet is in de Erfgoedwet van toepassing verklaard. Via overgangsrecht is de werking ervan geborgd. Als in 2019 de Omgevingswet van kracht wordt, wordt de instandhoudingsplicht in deze wettelijke regeling geïncorporeerd.

## Instandhoudingsplicht gemeentelijke monumenten

De VNG heeft aanbevolen om de instandhoudingsplicht ook voor gemeentelijke monumenten te laten gelden. Daartoe moet wel de gemeentelijke verordening worden aangepast. De VNG heeft hiervoor een 'Model Erfgoedverordening' opgesteld.



Voor deze vervallen rijksmonumentale schuur te Werkendam is inmiddels een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd gericht op instandhouding

## Handhaving moet proportioneel zijn

De handhavingstaak ligt bij de gemeente. Deze moet wel "proportioneel" te werk gaan. Dus niet bij wat achterstallig schilderwerk de monumenteigenaar aanspreken om zijn hele pand te restaureren. Pas wanneer de instandhouding van het monument echt in het geding is, dient te gemeente de nodige stappen te zetten.

Een eigenaar voldoet niet aan de instandhoudingsplicht als langdurig geen of heel gebrekkig onderhoud is uitgevoerd en deze situatie tot gevolg heeft dat de instandhouding van het monument gevaar loopt. Het meest duidelijk is dit zichtbaar als het pand niet meer wind- en waterdicht is. Als weersinvloeden vrij spel krijgen, kan het monument snel in verval raken. Belangrijk is dat het casco en de bouwkundige schil intact blijven en er geen vervolgschade kan ontstaan. Via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kan overigens subsidie worden aangevraagd om een monument wind- en waterdicht te houden.

## Stappenplan gemeente

Het beste is om een handhavingstraject zo veel mogelijk te voorkomen. Dat is immers een langdurige kwestie en het kost handen vol geld. Ook leidt het meestal niet tot veel begrip voor de gemeente en het komt het draagvlak voor de monumentenzorg niet ten goede. Daarom is preventie i.c. zorgen dat er geen verwaarlozing optreedt heel belangrijk.

In dat kader is het aanbevelenswaardig dat de gemeente zich een goed beeld vormt van de onderhoudsstaat van de monumenten binnen hun gemeentegrenzen. Verder is het van belang in gesprek te gaan met de monumenteigenaar. De gemeente kan het onderhoud van monumenten stimuleren door goede voorlichting te geven of door een bijdrage te geven aan een collectief abonnement op de Monumentenwacht.

Een goed dossier is essentieel, zowel in het preventietraject als het handhavingstraject. Het bestaat uit meerdere stappen:

- Stap 1* Signaleren dat (mogelijk) niet wordt voldaan aan de instandhoudingsplicht; vaststellen wat het instandhoudingsprobleem is.
- Stap 2* Oriënterend onderzoek door gemeente, bestaande uit een bureauonderzoek, een gesprek met de eigenaar en een visuele inspectie van het monument (vastgelegd op foto en in een constateringsrapport).
- Stap 3* Gesprekken met de eigenaar, ook bedoeld om te achterhalen wat de achterliggende redenen zijn van het niet meer onderhouden van het monument zodat gericht kan worden meege gedacht met het zoeken naar oplossingen.
- Stap 4* Onderzoek (optioneel) naar de technische staat van het monument door middel van een onafhankelijke bouwkundige inspectie.
- Stap 5* Constateringsbrief.
- Stap 6* Vooraanschrijving.
- Stap 7* Als gesprekken en een vooraanschrijving niet tot het gewenste resultaat leiden, kan door het college van B & W een handavingsbesluit worden genomen. Voor de eigenaar staat de mogelijkheid open bezwaar aan te tekenen en in beroep te gaan bij de bestuursrechter.

Door de RCE is een brochure uitgegeven over de instandhoudingsplicht voor rijksmonumenten met daarin onder meer voorbeeldbrieven die de gemeente in het preventie- en handhavingstraject kan gebruiken. Ook het Monumentenhuis Brabant, het provinciale steunpunt voor de monumentenzorg en archeologie, kan gemeenten behulpzaam zijn.

Voor meer info: [h.maas@monumentenhuisbrabant.nl](mailto:h.maas@monumentenhuisbrabant.nl)

